

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 16. desember 2021

Sak: 2021/0832

Klager: Rogaland Fylkeskommune

Prosessfullmektig: Advokat Mari Kjellevold Brygfeld

Klagemotpart: Aktieselskabet Saundefaldene

Prosessfullmektig: Advokat Kristin Ourum

Energiklagenemndas medlemmer:

Helle Grønli, Morten Sundt, Edna Grepperud

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») fattet den 8. januar 2021 vedtak i uenighetssak mellom Rogaland Fylkeskommune (heretter «klager» eller «fylkeskommunen») og Aktieselskabet Saundefaldene (heretter «klagemotpart» eller «Saundefaldene»). Saken gjaldt klage på krav om etterbetaling av tariff for årene 2015, 2016 og 2017, utformingen av tariffene og retten til å få redusert innmatingstariff for de anleggene som hadde fått innvilget dette.
- (2) Saken ble brakt inn som en uenighetssak for Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE, i dag RME) av fylkeskommunen, i klage på krav om betaling av nettleie datert 4. februar 2019. Bakgrunnen var at Saundefaldene den 13. desember 2017 hadde sendt fylkeskommunen et krav om etterbetaling av innmatingstariff for årene 2015, 2016 og 2017. Fylkeskommunen bestred Saundefaldenes rett til å kreve etterbetaling av nettleie for bruk av produksjonsrelatert nett, uten at det på forhånd var fastsatt tariff og uten avtale om bruk av nettet. Det ble videre klaget på tariffenes utforming. Fylkeskommunen krevde også rett til innfasingstariff for en andel av konsesjonskraften innmatet transmisjonsnettet, samt tilbakebetaling fra tidspunktet for vedtak om tildeling av konsesjonskraft fra desember 2014.
- (3) I brev datert 10. april 2019 ba NVE partene om ytterligere informasjon i uenighetssaken. NVE ba om å få tilsendt relevante avtaler mellom Saundefaldene og fylkeskommunen, grunnlaget for Saundefaldenes klassifisering av nettanlegg som produksjonsrelatert, beregningsgrunnlaget for produksjonsrelatert tariff og en redegjørelse for hvordan redusert innmatingstariff var hensyntatt.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

- (4) Saundefaldene sendte inn de forespurte opplysningene i brev datert 10. mai 2019. Vedlagt lå også korrespondanse mellom partene som ikke var fremlagt i klagen.
- (5) Fylkeskommunen sendte inn merknader i brev datert 5. juni 2019. Vedlagt lå uttakskontrakt mellom partene fra 24. mars 2015, samt faktura fra Saundefaldene for nettleie i 2018 datert 28. mars 2019.
- (6) RME sendte oppfølgingsspørsmål til Saundefaldene i e-post datert 2. mars 2020, og ba om en presisering av hvilke nettkomponenter som tilhørte hvilket produksjonsanlegg. Det ble også bedt om at tidligere innsendt data ble sendt inn i nytt format, samt en presisering av hvilke produksjonsanlegg som hadde redusert innmatingstariff eller innfasingstariff. Saundefaldene besvarte oppfølgingsspørsmålene i e-post datert 10. mars 2020. I e-post datert 17. mars 2020 sendte RME nok et oppfølgingsspørsmål til Saundefaldene, som ble besvart 18. mars 2020.
- (7) I brev datert 16. oktober 2020 sendte RME varsel om vedtak i uenighetsaken. Det ble varslet om at Saundefaldene hadde brutt regelverket. Ett av forholdene var at Saundefaldene, som nettselskap, ikke kunne endre kategoriseringen av nett til produksjonsrelatert med tilbakevirkende kraft for kunder. Frist for å sende uttalelser til varselet ble satt til 2. november 2020.
- (8) I brev datert 1. november 2020 sendte Saundefaldene inn kommentar til RMEs varsel om vedtak. I kommentaren anfører Saundefaldene at det ikke hadde vært en omklassifisering av nettanlegg som beskrevet i varslet. Nettet hadde vært klassifisert som produksjonsrelatert nett gjennom hele perioden, og det var dermed ikke en omklassifisering bakover i tid. Vedlagt lå også selskapsinterne notater om beregning av nettleien for årene 2013-2017.
- (9) Fylkeskommunen sendte inn kommentar til varsel om vedtak i brev datert 2. november 2020. En rekke dokumenter var vedlagt, blant annet brev datert 7. oktober 2020 med beslutning fra fylkeskommunen om å innbetale krav om nettleie for residualledd og energiledd for 2018 og 2019, men med forbehold om resultatet i klagesaken.
- (10) Både fylkeskommunen og Saundefaldene sendte inn ytterligere kommentarer til varselet, datert henholdsvis 6. november 2020 og 22. november 2020. RME fattet vedtak den 8. januar 2021, med følgende konklusjon:

«1. Rogaland fylkeskommune har rettslig klageinteresse.

2. Aktieselskabet Saundefaldene (Saundefaldene) kan ikke vurdere hele nettet samlet i forbindelse med kategoriseringen av nett som produksjonsrelatert. Slik kategorisering skal skje for enkelte nettkomponenter med utgangspunkt i tilknytningspunktet.

3. Redusert innmatingstariff som Statnett har gitt til enkeltstående kraftverk skal gå til fradrag i det aktuelle kraftverkets innmatingstariff, og ikke som en generell reduksjon i innmatingstariffen.

4. Saundefaldene pålegges å rette forholdene i punkt 2 og 3 innen 1. mars 2021. Rettingen gjelder fremover i tid.

Vi ber om at dokumentasjon på rettingen sendes RME innen samme frist som nevnt i punkt 4.»

- (11) Vedtaket ble påklaget av fylkeskommunen i brev datert 29. januar 2021. Klager var uenig i RMEs konklusjon om at konsesjonskraftmottakere ikke er å anse som produsent etter kapittel 13 og 15. Klager var videre uenig i at Saundefaldene ikke har omklassifisert nettet i forbindelse med tariffing av produksjonsenheten.
- (12) I brev datert 1. mars 2021 oversendte Saundefaldene dokumentasjon på retting etter RMEs vedtak. Det var også vedlagt en spesifisering av produksjonsrelatert nett-tariff per kraftverk, samt et dokument som beskrev revidert innmatingstariff.
- (13) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker datert 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 33. Klagen og sakens dokumenter ble endelig oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling datert 10. mai 2021.
- (14) Klager og klagemotpart har i brev datert 12. mai 2021 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.
- (15) Saundefaldene oversendte sine kommentarer til RMEs innstilling i brev datert 20. juni 2021. Fylkeskommunen sendte inn merknader til Saundefaldenes siste kommentar i brev datert 6. juli 2021.
- (16) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 16. desember 2021.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

2.1 Innledning

- (17) I vedtaket redegjør RME innledningsvis for sakens bakgrunn, herunder saksgangen og et kort sammendrag av klagers hovedanførsler.
- (18) Klager anfører å ha rett på å hente ut konsesjonskraft fra kraftverkene Kleiva, Storlivatn, Sønnå L, Svartkulp, Dalvatn og Sønnå H i Sauda og Suldal kommune. Forutsetningen er at Sauda eller Suldal ikke tar ut hele sin konsesjonskraftmengde. Retten er gitt i et vedtak fra NVE datert 24. mars 2014 som ble vedlagt klagen. RME viser videre til at klager per i dag bare tar ut konsesjonskraft i Sauda kommune. Kraften blir tatt ut i henhold til månedsblokkmodellen til NVE, som også er vedlagt klagen.
- (19) RME viser til at klager har betalt en fast årlig pris, fastsatt av Olje- og energidepartementet (OED-pris) for uttaket i henhold til gjeldende regelverk for konsesjonskraft. Den 13. desember 2017 fikk klager et krav fra Saundefaldene på kroner 1 421 000 for manglende betaling av tariffen i produksjonsrelaterte nettanlegg. Kroner 138 000 av totalbeløpet var for 2015, 870 000 var for 2016 og 413 000 for 2017. Denne tariffen har ikke Saundefaldene tidligere hensyntatt i faktureringen av klager. I brevet blir det vist til hvordan Saundefaldene beregner tariffen. Saundefaldene presiserte også at de nylig var blitt kjent med adgangen til å hensynta regionalnettets andel av innmatingstariff. Kravet er beregnet på bakgrunn av klagers forholdsmessige andel av produksjonen. Det er gjort fradrag for klagers andel av redusert innmatingstariff i perioden. RME viser til at klager både bestrider kravet om etterinnkreving og kravets størrelse.
- (20) Klager har bedt om at følgende forhold behandles i uenighetssaken:

- Klager mener at Saundefaldene har plikt til å varsle klager i rimelig tid ved endring eller fastsetting av tariffene jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 13-1 og 13-5 fjerde ledd. Klager viser til tidligere vedtak av NVE hvor det ble fastslått at nettselskap ikke kan kreve etterbetalt etter endring av tariffen. Videre peker klager på at Saundefaldene ikke kan kreve nettleie for perioden ettersom det ikke var inngått en avtale mellom partene for bruk av nettet jf. kontrollforskriften § 13-6.
- Klager hevder at nettleien er beregnet uriktig, ved at hele nettanlegget er klassifisert som produksjonsrelatert nettanlegg og nettleien er beregnet basert på klagers forholdsmessige bruk av nettanlegget. Klager viser til kontrollforskriften § 17-1 hvor definisjonen av produksjonsrelaterte nett står, samt et rundskriv fra NVE om vurderingen av produksjonsrelaterte nett. Klager mener at tariffing må baseres på den faktiske bruken av nettanlegg, og hvorvidt dette er forbruksrelaterte- eller produksjonsrelaterte nettanlegg.
- Klager har fått redusert innmatingstariff for årene 2015, 2016 og 2017 ut ifra sitt forholdsmessige uttak av kraft. Klager mener de også har rett på redusert innmatingstariff fra desember 2014 for den andelen konsesjonskraft som stammer fra ny produksjon. Klager anfører at dette ikke kan være betinget av en betaling av Saundefaldenes krav om etterbetaling av tariffen i produksjonsrelaterte nett.

- (21) Saundefaldene har på sin side vist til at klager er mottaker av konsesjonskraft, og ikke en ordinær nettkunde. I et notat fra NVE som er oppdatert 23. april 2019 fremgår det at mottaker av konsesjonskraft skal betale innmatingstariff, samt at uttak er ved kraftstasjonsveggen. Det er også nevnt at overføringstariffene skal refereres tilknytningspunktet, og at dette er kraftverkets apparatanlegg for utgående ledninger i konsesjonskraftsammenheng. Saundefaldene har også presisert at nettanlegget er klassifisert i samsvar med rundskriv fra NVE fra 2006, med grunnlag i kontrollforskriften § 17-1.
- (22) RME viser videre til at fylkeskommunen i brev datert 2. november 2020 bestred Saundefaldenes beregning av energiledd. Fylkeskommunen mener at dette er beregnet i strid med regelverket ved at det fordeles forholdsmessig på produksjonsanlegg og konsesjonskraftkunder. Fylkeskommunen ber RME om å ta stilling til beregningen av energileddet for innmating til transmisjonsnettet, dersom dette er mulig. RME bemerker at dette er et nytt punkt som ikke har vært del av den opprinnelige klagen fra fylkeskommunen. RMEs syn er at det ikke vil være riktig å vurdere nye forhold som ikke er direkte knyttet til den opprinnelige klagen. Punktet ble derfor ikke vurdert i vedtaket.
- (23) Med hensyn til RMEs vurdering av spørsmålene saken reiser, vises det til at de generelle reglene for tariffing fremgår av forskrift om kontroll av nettvirksomhet (kontrollforskriften) kapittel 13. Innmatingstariff reguleres av forskriften kapittel 15, mens produksjonsrelaterte nettanlegg er regulert i § 17-1.

2.2 Fylkeskommunens rettslige klageinteresse

- (24) Med hensyn til den rettslige klageinteressen til fylkeskommunen, vurderer RME at uenighet om innmatingstariff primært er en sak mellom nettselskap og produsent. Imidlertid noterer RME at nettselskapet i denne saken også er produsent (Aktieselskapet Saundefaldene). RME vurderer videre at forskriftens bestemmelser om fastsettelsen av innmatingstariff primært gjelder produsent av kraft og at fylkeskommunen ikke er en produsent. Imidlertid har fastsettelse av innmatingstariff betydning for hvor mye fylkeskommunen skal betale til Saundefaldene. RMEs vurdering er at fylkeskommunen har rett til å bringe saken inn for avgjørelse etter forskrift om nettregulering og

energimarkedet av 24. oktober 2019 nr. 1413 (NEM) § 4-13, og dermed rettslig klageinteresse.

- (25) RME viser til at det i vedtaket ikke skal tas stilling til hvordan konsesjonsvilkårene skal fortolkes og heller ikke hvilke rettigheter fylkeskommunen har overfor Saundefaldene. Vedtaket blir dermed begrenset til å gjelde nettvirksomhetens praksis for tariffing.

2.3 Omklassifisering av nettanlegg

- (26) Med hensyn til omklassifisering av nettanlegg med tilbakevirkende kraft, viser RME til at Saundefaldene som nettselskap ikke kan endre klassifiseringen av nett til produksjonsrelatert med tilbakevirkende kraft for kunde. RME viser at bakgrunnen for dette er at nettselskapet skal varsle kunden om endringer i tariffene i forkant av endringen jf. kontrollforskriften § 13-5 fjerde ledd. Hensynet til forutberegnelighet tilsier at en omklassifisering av eksisterende nett bare kan gjelde fremover i tid. RME understreker videre at kravet også gjelder der kraftselskap og nettselskap er samme selskap.
- (27) RME viser videre til at Saundefaldene i brev 2. november 2020 opplyste om at det ikke var foretatt en slik endring av klassifiseringen av nettet. Det har ikke skjedd en endring av tariffene i perioden, og nettvirksomheten har siden 2013 beregnet innmatingstariff på bakgrunn av kontrollforskriften § 17-1 om produksjonsrelaterte nett. RME viser til at dette er bekreftet gjennom den økonomiske rapporteringen gjennom eRapp. RME finner det på den bakgrunn tilstrekkelig dokumentert at det ikke har skjedd en omklassifisering av nettet i forbindelse med nettvirksomhetens tariffing av produksjonsenheten. Det foreligger da heller ikke brudd på forskriften fra Saundefaldene som nettselskap i perioden hvor fylkeskommunen ikke har betalt tariff for produksjonsrelatert nett. Forskriften gjelder ikke forholdet mellom konsesjonskraftmottaker og kraftprodusent, og RMEs vurdering er at de ikke kan ta stilling til kravet om tilbakebetaling i denne saken.

2.4 Saundefaldenes klassifisering av nettanlegg som produksjonsrelatert nett

- (28) Med hensyn til om tariffen for produksjonsrelatert anlegg er fastsatt i tråd med regelverket, vurderer RME at klassifisering av nettanlegget etter kontrollforskriften § 17-1 skal gjøres på komponentnivå. Saundefaldene har definert hele nettet som produksjonsrelatert anlegg og det er beregnet at ca. 85% av bruken av nettet tilfaller produksjon og resterende 15% tilfaller forbruk. RMEs vurdering er dermed at det ikke er riktig at hele nettet vurderes samlet. RME viser videre til § 13-1 bokstav a), hvor det fremgår at «*tariffene skal refereres til tilknytningspunktene*». Etter RMEs vurdering tilsier dette at tariffene må fastsettes individuelt for hvert kraftverk med utgangspunkt i tilknytningspunktet. RMEs vurdering i saken er på den bakgrunn at Saundefaldene ikke kan vurdere hele nettet samlet i forbindelse med kategoriseringen av nett som produksjonsrelatert. Kategoriseringen skal skje for enkelte nettkomponenter med utgangspunkt i tilknytningspunktet.

2.5 Redusert innmatingstariff

- (29) Fylkeskommunen anfører at de har krav på en tilbakebetaling bakover i tid for den reduserte innfasingstariffen som Saundefaldene har blitt innvilget på kraftverket Sønnå. RME viser til at innfasingstariff for produksjon er en redusert innmatingstariff som er lavere enn den ordinære innmatingstariffen. RME bemerker at innfasingstariffen er gitt av Statnett for en periode, og er gitt fordi forholdene i nettet gjør at det vil være gunstig med produksjon i det aktuelle området. RME viser til at den reduserte innmatingstariffen må tilfalle Sønnå kraftverk for at ordningen skal oppfylle formålet.

- (30) RMEs vurdering er at ordningen er en incentivordning for Sønnå kraftverk, og kan således ikke fordeles forholdsmessig på resten av området til Saundefaldene. Kraften som mates inn og tarifferes i tilknytningspunktet til Sønnå kraftverk skal ha redusert innmatingstariff jf. Statnetts vedtak til Saundefaldene. RME bemerker at RME ikke regulerer forholdet mellom produksjonsenheten i Saundefaldene og konsesjonskraftmottaker, og det vil dermed ikke bli tatt stilling til hvorvidt denne reduksjonen skal videreføres fra produksjonsenheten til konsesjonskraftmottaker.

3 Partenes anførsler

3.1 Klagers anførsler

- (31) I klagen datert 29. januar 2021 anfører fylkeskommunen at RME ikke har tatt stilling til det sentrale spørsmålet i saken, om hvorvidt Saundefaldene har fastsatt tariffer for bruk av nettet i tråd med prinsippene i kontrollforskriften kapittel 13. Klager gjør gjeldende at Saundefaldene ikke kan kreve nettleie før selskapet har fastsatt tariffer for bruk av nettet jf. § 13-1, nettkundene er informert om tariffene jf. § 13-5 og det er inngått avtale om bruk av nettet jf. § 13-6. Klager gjør videre gjeldende at tariffer for overføring av konsesjonskraft skal tarifferes som annen innmating av kraft til nettet jf. energiloven § 4-1 og kontrollforskriften Del V. Etter klagers syn innebærer det at regelverket som gjelder for produsenter, også får anvendelse ved innmating og overføring av konsesjonskraft. Klager viser videre til at dersom man ikke anser konsesjonskraftmottaker som en produsent, vil dette innebære en forskjellsbehandling av konsesjonskraftmottakerne og andre brukere av nettet.
- (32) RME har, ved å konkludere med at fylkeskommunen ikke er å anse som en produsent etter kontrollforskriften, tolket regelverket feil. Fylkeskommunen viser til at avståelse av en andel av kraftproduksjonen til kommuner og fylkeskommuner (konsesjonskraft) er et vilkår for å få konsesjon etter erverv av vannfall og regulering av vassdrag til kraftproduksjon jf. lov om konsesjon for rettigheter til vannfall av 14. desember 1917 nr. 16 mv. (vannfallrettighetsloven) § 19 og lov om regulering og kraftutbygging i vassdrag av 14. desember 1917 nr. 17 (vassdragsreguleringsloven) § 22. Konsesjonskraften leveres på apparatanlegg for utgående ledninger og konsesjonskraftmottaker må selv sørge for overføring av kraften til transmisjonsnett. Klagers syn er at «NVEs retningslinjer» i notat nr. 53/2001 henviser til NVEs retningslinjer av 1. mai 1992 for beregning av overføringstariffer, som ble videreført i kontrollforskriften Del V. Klager anfører på denne bakgrunn at uttak av konsesjonskraft skal tarifferes etter samme regelverk som annen innmating av produksjon på nettet jf. energiloven § 4-1 og kontrollforskriften kapittel 13 og 15. Fylkeskommunen anfører videre at det ikke er grunnlag for å skille mellom konsesjonskraftmottakere og kraftprodusenter på dette punktet jf. kontrollforskriften § 13 første ledd bokstav c).
- (33) Fylkeskommunen anfører videre at Saundefaldene ikke kan kreve nettleie for bruk av nettanlegget uten at det på forhånd er fastsatt tariffer, brukerne har fått informasjon om tariffene og det er inngått avtale om bruk av nettet. Klager er uenig med RMEs konklusjon om at Saundefaldene ikke har omklassifisert nettet i forbindelse med nettvirksomhetens tariffing av produksjonsenheten. Klager gjør uansett gjeldende at reglene for fastsettelse av tariffer, informasjonsplikt og plikt til å inngå avtale gjelder uavhengig av en omklassifisering av nettanlegget. Klager viser til klagen til NVE datert 4. februar 2019 punkt 3.1 og gjør det samme gjeldende i inneværende klage.

- (34) Fylkeskommunen viser til at Saudefaldene har klassifisert hele nettområdet som produksjonsrelatert nett basert på forholdsmessig bruk av nettet, i strid med kontrollforskriften § 17-1. Nettleien er fastsatt etterskuddsvis, beregnet ut fra Saudefaldenes fastsatte inntektsramme med tillatte justeringer, og fylkeskommunens forholdsmessige bruk av nettanlegget. Klager anfører at fastsettelsen av tariffen er i strid med kontrollforskriften § 13-1. Fylkeskommunen viser til at formålet med denne bestemmelsen er å sikre transparens og forutsigbarhet for aktørene som bruker nettet.
- (35) Dersom Energiklagenemnda konkluderer med at tariffene var fastsatt korrekt, kan Saudefaldene uansett ikke kreve tilbakebetaling, da selskapet ikke informerte om endringene i tariffene. Fylkeskommunen viser til NVEs vedtak datert 2. mars 2006, stadfestet av OEDs vedtak datert 3. mai 2010, hvor det fremgår at det ikke er en generell adgang til å endre tariffene med virkning bakover i tid. Det samme prinsippet må også gjelde i denne saken. Fylkeskommunen begrunner sitt syn med at tariffene påvirkes av en rekke faktorer, og viser til endringer i kostnads-, investerings- og rentenivå som eksempler som kan bidra til å endre beregningen av tariffen. Klagers syn er derfor at begrepet «tarifferinger» omfatter langt mer enn en eventuell omklassifisering av nettanlegget. Med hensyn til Saudefaldene, mener klager at det årlig har skjedd endringer i fordelingen av nettkostnadene mellom produsent og konsesjonskraftmottakerne jf. vedlegg 3 til Saudefaldenes brev 12. desember 2017 til fylkeskommunen. Konsesjonskraftmottakerne har som nettkunder rett på informasjon om disse endringene i rimelig tid før de trer i kraft jf. kontrollforskriften § 13-5 fjerde ledd.
- (36) Det er etter klagers syn også en plikt for netteier å inngå avtale med brukerne av nettet. Fylkeskommunen er usikker på om uttakskontrakten kan betegnes som en avtale om bruk av nettet etter forskriften, men anfører at også etter denne avtalen må Saudefaldene følge gjeldende regelverk for tariffing av kraft.
- (37) Avslutningsvis anfører fylkeskommunen at Saudefaldene har en feilaktig tariffing av energiledet ved viderefakturering til fylkeskommunen. Etter klagers syn må viderefaktureringen skje time for time, basert på fylkeskommunens faktiske innmating av kraft til transmisjonsnettet. Fylkeskommunen ber Energiklagenemnda ta stilling til dette spørsmålet.
- (38) Fylkeskommunen supplerte klagen i e-post datert 29. april 2021, hvor det vises til vedtak fra OED datert 25. mars 1999 med ref. 97/4278. Under henvisning til vedtakets nest siste avsnitt på side 4 og 5 (tariffing av konsesjonskraft), anfører fylkeskommunen at det etter vedtaket må være klart at uttak av konsesjonskraft reguleres gjennom kontrollforskriften og ikke gjennom privatrettslig avtale, og dermed må likestilles med innmating av annen produksjon.

3.2 Klagemotpartens anførsler

- (39) Etter klagemotpartens syn er klager uttaker av konsesjonskraft, og ikke en ordinær nettkunde. Grunnlaget for etterinnkreving av kostnader til innmating av konsesjonskraft var et notat fra NVE datert 19. desember 1997. Klagemotparten viser til prinsippene for beregningen av tariffen i notatet, og til at det ikke er inngått en særskilt avtale mellom partene. Videre viser klagemotparten til at uttaker av konsesjonskraft skal betale innmatingstariff, samt at uttak er ved kraftstasjonsveggen.
- (40) Med hensyn til fylkeskommunens anførsel om at det foreligger en varslingsplikt for å fakturere innmatingstariff ved uttak av konsesjonskraft, mener klagemotparten at det ikke

foreligger hjemmel for en slik varslingsplikt. Klagemotparten har rett til å fakturere for innmatingstariff ved uttak av konsesjonskraft. Etter klagemotparten syn regulerer ikke kontrollforskriften § 13-5 forholdet mellom netteier og konsesjonskraftuttaker. Videre bemerkes det at det heller ikke foreligger varslingsplikt ved endring av innmatingstariffene.

- (41) Med hensyn til klassifisering av nettanlegg, fremholdt klagemotparten opprinnelig at den var foretatt i samsvar med rundskriv fra NVE datert 15. juni 2006, og med grunnlag kontrollforskriften § 17-1. Klagemotparten anførte at hele nettet var produksjonsrelatert. Klagemotparten har i etterkant av vedtaket rettet seg etter dette og har sendt inn en rapport datert 1. mars 2021, hvor det er redegjort for ny spesifisering av produksjonsrelatert tariff per kraftverk med tilhørende nettkomponenter.
- (42) Med hensyn til spørsmålet til fylkeskommunen om redusert innmatingstariff, viste klagemotparten opprinnelig til underlag for beregning av innmatingstariffen fra årene 2015-2017. Klagemotparten hadde beregnet all produksjon under ett, og deretter foretatt en forholdsmessig fordeling av Statnetts innmatingstariff pro-rata i forhold til levert energimengde. Klagemotparten var usikker på om konsesjonskraftmottakerne har rett til å få en andel av redusert innmatingskostnad fra sentralnettet, og ønsket opprinnelig veiledning fra RME med hensyn til hvem som hadde rettslig krav på andel av redusert tariff. Klagemotparten har i etterkant av vedtaket rettet seg etter dette og redegjort for endret fordeling av den reduserte innmatingstariffen.

4 Reguleringsmyndigheten for energis innstilling

- (43) I innstillingen datert 10. mai 2021 kommenterer RME anførselene til klager om at konsesjonskraftmottaker skal regnes som produsent etter kontrollforskriften kapittel 13 og 17. RME viser til at rett på konsesjonskraft og konsesjonsmottakers plikt til å betale innmatingstariff ikke er noe som følger av kontrollforskriften. RME viser til at dette er forhold regulert i konsesjon for produsenten i medhold av vannfallrettighetsloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 22. RME har dermed ikke myndighet til å behandle klager knyttet til slike konsesjonsvilkår, og dette må tas opp med aktuell myndighet.
- (44) RME viser videre til at kontrollforskriftens regler om tariffing for innmating av kraft regulerer forholdet mellom nettselskapet og produsenten. Produsenten kan ikke avtale seg bort fra disse forpliktelsene, og forpliktelsene kan heller ikke flyttes over på konsesjonskraftmottaker i kraft av konsesjonsvilkår. Tilsvarende, har nettselskapet ingen plikt til å varsle alle konsesjonskraftmottakere ved endringer i innmatingstariffene.
- (45) RME uttrykker at den aktuelle saken er spesiell ved at nettvirksomheten og produsent er samme selskap. RMEs syn er likevel at det må skilles mellom de ulike rollene virksomheten har. RMEs vedtak er begrenset til å gjelde forholdet mellom nettvirksomheten og produksjonsvirksomheten i Saudefaldene.
- (46) RME viser videre til at de ikke kan ta stilling til hvilke rettigheter og plikter en produsent har overfor en konsesjonskraftmottaker. Det er utenfor myndigheten som er gitt til RME i energiloven og i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM).
- (47) Videre uttaler RME at dersom konsesjonskraftmottaker skulle vært å anse som produsent etter kontrollforskriften, ville dette skape uklare ansvarsforhold og føre til en rekke uavklarte spørsmål knyttet til ulike bestemmelser i forskriften som gjelder for produsenter.

- (48) Med hensyn til klagers henvisning til OEDs vedtak datert 25. mars 1999 s. 4 og 5 nest siste avsnitt, mener RME at vedtaket ikke var hjemlet i kontrollforskriften som trådte i kraft 1. april 1999. De aktuelle delene av vedtaket kan etter RMEs vurdering ikke underbygge anførselen om at konsesjonskraftmottaker er å anse som en produsent som er direkte forpliktet overfor tilknyttet nettselskap.

5 Partenes merknader til Energiklagenemnda

5.1 Klagemotpart sin kommentar til innstillingen

- (49) I brev datert 20. juni 2021 kommenterer Saudefaldene kort vedtaket til RME og bemerker at selskapet har imøtekommet og rettet de forhold som fremkommer i vedtaket.
- (50) Saudefaldene kommenterer videre klagen og deler RMEs vurdering med tanke på at kontrollforskriften ikke regulerer fylkeskommunens rett på konsesjonskraft, plikten til å betale innmatingstariffen, samt fastsettelse av tariffen. Saudefaldenes syn er at konsesjonsmottaker ikke er å regne som en produsent etter kontrollforskriften kapittel 13 og 17. Saudefaldene anfører at vilkårene for konsesjonsmottaker er regulert i konsesjonsvilkårene, som regulerer forholdet mellom Saudefaldene som produsent og konsesjonskraftmottakerne. Saudefaldene har kun rolle som produsent overfor konsesjonskraftmottakerne.
- (51) Det vises til at Saudefaldene som netteier overfor konsesjonskraftuttaker ikke omfattes av reglene i kontrollforskriften kapittel 13. Etter Saudefaldenes syn har de krav på uteglemt nettleie for årene 2015-2017. Saudefaldene gjør videre gjeldende at dersom innmatingskostnaden fastsettes feil, må det avklares basert på avtaleforholdet mellom Saudefaldene produksjon og konsesjonskraftuttaker.

5.2 Klagers kommentar til Saudefaldenes merknader

- (52) I brev oversendt 6. juli 2021 henviser fylkeskommunen til kommentar fra Saudefaldene og RMEs innstilling. Fylkeskommunen fastholder at selskapet er uenig med RMEs vurdering av at konsesjonskraftmottakers plikt til å betale innmatingstariff ikke følger av kontrollforskriften. Fylkeskommunen viser til at grensesnittet mellom konsesjonsloven og energilovens virkeområde går ved apparatanlegg for utgående ledninger. Når kraften blir levert til kommunen i dette punktet, inntreer samtidig energilovens og kontrollforskriftens regler om nettarifisering. Fylkeskommunen viser til NVEs retningslinjer i KTV-notat 53/2001 side 3 som fastsetter at *«tariffer for overføring av konsesjonskraft reguleres av energilovens system»*. Etter klagers syn må konsesjonskraft tariffes etter samme regler som annen produksjon jf. OEDs vedtak datert 25. mars 1999 side 4.
- (53) Fylkeskommunen viser til at OEDs vedtak er hjemlet i retningslinjer for nettarifisering som gjaldt før vedtakelsen av kontrollforskriften, og anfører at prinsippet om at konsesjonskraft skal tariffes som annen innmating av kraft er videreført i gjeldende regelverk. Anførselen til Saudefaldene, om at konsesjonskraftmottakers plikt til å betale nettleie følger av konsesjonsvilkårene, er feil. Fylkeskommunen viser også til NVEs vedtak datert 24. mars 2014 side 4, og anfører at konsesjonskraft er et forhold mellom netteier og konsesjonskraftmottaker.
- (54) Til slutt anfører fylkeskommunen at privatrettslige avtaler mellom konsesjonær og konsesjonskraftmottaker ikke endrer netteiers plikt til å følge gjeldende regelverk, også overfor konsesjonskraftmottakere.

6 Klagenemndas vurdering

- (55) Saken gjelder klage over vedtak i en uenighetssak mellom fylkeskommunen og Saudefaldene om etterinnkreving av tariffer for bruk av produksjonsrelaterte anlegg for årene 2015, 2016 og 2017. Sentralt i klagen er spørsmålet om kontrollforskriften regulerer forholdet mellom Saudefaldene som produsent og fylkeskommunen som konsesjonskraftmottaker direkte. Det er ikke inngått en avtale mellom fylkeskommunen og Saudefaldene som netteier, om bruk av nettet. Nemnda legger til grunn at fylkeskommunen har betalt en forholdsmessig andel av produsentens innmatingstariff direkte til produsenten.
- (56) Klager har bedt RME ta stilling til om Saudefaldene har fastsatt tariffer for bruk av nettet i tråd med prinsippene i kontrollforskriften kapittel 13. RME har lagt til grunn at fylkeskommunen kan bringe saken inn for avgjørelse etter NEM § 4-13, men at RME kun skal ta stilling til nettselskapets praksis for tariffing. RME har vist til at de ikke kan ta stilling til hvilke rettigheter og plikter en produsent har overfor en konsesjonskraftmottaker, da dette ligger utenfor den myndighet som er gitt RME i energilovgivningen.. RME har videre lagt til grunn at konsesjonskraftmottaker ikke er å anse som produsent i kontrollforskriftens forstand, og at spørsmålet om plikt til å betale innmatingstariff for konsesjonskraftmottaker ikke følger av kontrollforskriften.
- (57) Nemnda må ta stilling til om RME har vurdert sin kompetanse etter energiloven og NEM § 4-13 korrekt. I NEM § 4-13 første ledd heter det at «*[u]enighet om vilkår for tilknytning til og bruk av nettet kan bringes inn til Reguleringsmyndigheten for energi.*» Etter nemndas syn blir spørsmålet for det første om fylkeskommunens betaling av innmatingstariff i kraft av å være konsesjonskraftmottaker er regulert av kontrollforskriften, og således gjelder vilkår for tilknytning til og bruk av nett. Dersom dette er tilfellet, blir det et spørsmål om saken kan bringes inn som en uenighetssak for avgjørelse til RME etter NEM § 4-13 når en av partene er konsesjonskraftmottaker.
- (58) Energiklagenemnda viser til at avståelse av konsesjonskraft er regulert i vannfallrettighetsloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 22. Konsesjon etter disse bestemmelsene blir gitt med vilkår om å avstå en andel av den produserte kraften til de kommunene/fylkeskommunene som ble berørt av utbyggingen. Nemnda viser videre til at avtaleforholdet mellom produsent og kommuner/fylkeskommuner (uttakere av konsesjonskraft) har vært underlagt partenes avtalefrihet. Det er kun kraftprisen som årlig fastsettes av OED, eller i eldre tilfeller, følger en selvkost-modell for det enkelte kraftverket. Spørsmålet om overføringstariffer har historisk vært gjenstand for en rekke klagesaker hos NVE/OED, og det ble på 90-tallet utarbeidet generelle retningslinjer som hadde som formål å gi veiledning til kraftverk, netteiere og tilknyttede kommuner og eventuelt fylkeskommuner.
- (59) Klager har vist til retningslinjer datert mars 1992 med tittelen *overføringstariffer i sentral-, regional, og distribusjonsnett*. Disse har historisk blitt revidert årlig med hjemmel i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) av 7. desember 1990 nr. 959 § 4-4 bokstav b. Av retningslinjene fra 1992 fremgår det på side 2 at «*netteier fastsette[r] overføringstariffene slik at de over tid dekker kostnadene ved administrasjon/vedlikehold og gir nødvendig avkastning på investert kapital*». Det fremgår videre av dokumentet at «*[d]isse retningslinjene gir ingen eksakt beskrivelse av hvordan overføringstariffene skal beregnes*». Hensikten med retningslinjene er ifølge dokumentet å slå fast noen av

prinsippene som dels gir omsetningskonsesjonærene grunnlag for å sette opp kostnadskalkyler, og å introdusere prinsippet om punktтарiffer jf. retningslinjene side 2.

- (60) Nemnda legger til grunn at disse retningslinjene også regulerte tariffing av konsesjonskraftmottaker. Det vises her til et notat fra NVE som gjelder konsesjonskraft, KTV- Notat nr. 53/2001 side 3:

«Kraften er referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger. Tariffer for overføring av konsesjonskraft reguleres av energilovens system. Konsesjonskraft skal tariffes som annen kraft i henhold til retningslinjer gitt av NVE. Kraften overtas av den konsesjonskraftberettigede kommunen før innmating på nettet. Innmatingsavgift skal betales av konsesjonskraftmottakeren. Det skal kun betales innmatingsavgift en gang dvs. ved fysisk innmating på nettet.» (vår understrekning)

- (61) Etter 1998 sluttet NVE å gi nye retningslinjer om overføringstariffer. Klager har anført at disse retningslinjene senere er gjennomført i kontrollforskriften Del V og at forskriften derfor kommer til anvendelse ved spørsmål om betaling av innmatingstariff til Saundefaldene.
- (62) Nemnda viser til NVE dokument med ref. 9803921-1 datert 22. oktober 1998 side 1, hvor forslag til kontrollforskriften, samt forskrift om måling og avregning ble sendt ut på høring. Her fremgår det at NVE ønsket å erstatte retningslinjene og at forslaget «innebærer at tidligere retningslinjer på ovennevnte områder nå foreslås erstattet med vedlagte forskrifter». NVE skriver videre at «*[i]nnholdet i tidligere Retningslinjer for beregning av overføringstariffer [...] er nå samlet i forslag til [f]orskrift om salg av netjtjenester, krav til rapportering mv.*»
- (63) Nemnda legger etter dette til grunn at kontrollforskriften Del V kodifiserer NVEs tidligere retningslinjer for overføringstariffer. Beregningen av tariffer må skje i tråd med reglene for utforming av tariffer i kontrollforskriften. Dette gjelder også for beregningen av innmatingstariffer betalt av konsesjonskraftmottaker. Med hensyn til forskriftens virkeområde legger likevel nemnda til grunn det samme rettslige utgangspunktet som RME. Kontrollforskriftens regler om innmating av kraft regulerer forholdet mellom netteier og produsent. Konsesjonskraftmottaker kan ikke sidestilles med en produsent i forskriftens forstand.
- (64) Nemnda viser til kontrollforskriften kapittel 13 og 15 som henholdsvis gjelder utforming av punktтарiffer og innmating fra produksjon. Det ligger her en klar forutsetning om at tariffene knytter seg til fysiske innmatingspunkter og at det må være en tilknytning mellom nettselskapet og produsenten. Nemnda viser til at OED i høringsnotat 2 *Ny forskrift om nettregulering og energimarkedet og endringer i forskrifter til energiloven* på side 18 har lagt til grunn at RME «fører kontroll med at nettselskapene oppfyller leverings- og tilknytningsplikten slik dette følger energiloven §§3-3 og § 3-4a». I energiloven § 3-4a fremgår det at alle som har konsesjon for nettanlegg har en plikt til å tilknytte nye anlegg for «produksjon av elektrisk energi». Tilknytningsplikten knytter seg følgelig til fysiske anlegg for produksjon.
- (65) Nemnda legger derfor til grunn at begrepet produsenter eller produksjon etter kontrollforskriftens regler om tariffing av innmating av kraft, må tolkes i tråd med energiloven § 3-4a. Dette innebærer at det kun er aktører med anlegg for produksjon av elektrisk energi som omfattes av disse bestemmelsene. Nemnda viser her til at en

konsesjonskraftmottaker ikke står for egen produksjon av elektrisk energi og derfor heller ikke må ha en egen separat tilknytning til nettanlegget for innmating. Konsesjonskraftmottaker overtar en andel av produsentens kraft og betaler en andel av produsentens innmatingstariff. Disse faktiske og rettslige utgangspunktene må legges til grunn også i de tilfellene der produsent og nettselskap er samme virksomhet.

- (66) Etter dette er nemndas syn at kontrollforskriftens regler om tariffing av innmating av kraft kun regulerer forholdet mellom produsent av elektrisk energi og netteier, i denne saken Saudefaldene. Produsenten kan ikke avtale seg bort fra forpliktelsene i forskriften, og forpliktelsene kan heller ikke flyttes over på konsesjonskraftmottaker i kraft av konsesjonsvilkår. Med hensynet til forholdet mellom netteier og konsesjonskraftmottaker foreligger det ingen tilknytning mellom disse slik kontrollforskriften forutsetter, og forskriften regulerer ikke forholdet mellom dem direkte. Dersom konsesjonskraftmottaker skulle være å anse som produsent etter kontrollforskriften, ville dette kunne skape uklare ansvarsforhold og føre til en rekke uavklarte spørsmål knyttet til de ulike bestemmelsene som gjelder for produsenter.
- (67) I forlengelsen av en slik tolkning av kontrollforskriften, finner nemnda det klart at RME ikke har kompetanse til å ta stilling til hvilke rettigheter og plikter en produsent har overfor en konsesjonskraftmottaker i medhold av NEM § 3-14. Spørsmålet om konsesjonskraftmottakers plikt til å betale innmatingstariff er regulert i konsesjon for produsenten i medhold av vannfallrettighetsloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 22.
- (68) Fylkeskommunen anfører videre at viderefakturering av innmatingstariff må skje time for time, basert på Rogaland fylkeskommunes faktiske innmating av kraft til transmisjonsnett. Dette er et punkt som RME ikke behandlet i vedtaket. Anførselen ble første gang fremsatt av fylkeskommunen i kommentar til RMEs forhåndsvarsel datert 2. november 2020. Nemnda bemerker at også dette forholdet er et spørsmål om konsesjonskraftmottakers rettigheter i forhold til produsent. Nemnda finner derfor ikke grunn til å vurdere dette nærmere.
- (69) Nemnda viser til at Saudefaldene i brev 1. mars 2021 til RME har rettet seg etter vedtaket ved å utarbeide en metodikk for spesifisering av tariff og produksjonsrelatert nett per tilknytningspunkt. Det ble også i samme brev foreslått en metodikk som vil gi de aktuelle kraftverkene fradrag i innmatingstariffen grunnet redusert innmatingstariff fra Statnett. Saudefaldene har fulgt opp punktene i vedtaket og forholdene må anses rettet.

7 Vedtak

(70) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

1. **Klagen tas ikke til følge.**
2. **Reguleringsmyndigheten for energis vedtak av 8. januar 2021 med ref. 201901425-10 stadfestes.**

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Sandvika, 16. desember 2021

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Morten Sundt
Nemndsmedlem

Edna Grepperud
Nemndsmedlem

Dokumentet er godkjent elektronisk